

CLEMENTINA ARDERIU

JO ERA EN EL CANT

OBRA POÈTICA 1913-1972

Edició de D. Sam Abrams



CLEMENTINA ARDERIU

Jo era en el cant

Obra poètica 1913-1972

EDICIÓ, PRÒLEG I NOTES DE D. SAM ABRAMS

PERFIL BIOGRÀFIC DE CÈLIA RIBA

Edicions 62

Barcelona

© Primera edició en aquesta col·lecció: febrer del 2026

© Hereus de Clementina Arderiu, 2012, 2026

© pel perfil biogràfic: Cèlia Riba Vinyes, 2012, 2026

© per l'edició, el pròleg i les notes: D. Sam Abrams, 2012, 2026

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.

Amb la col·laboració del Departament de Cultura
i de la Institució de les Lletres Catalanes



Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

L **C** **Institució
de les Lletres
Catalanes**

Compost a Moelmo, scp

DIPÒSIT LEGAL: B. 82-2026

ISBN: 978-84-297-8329-2



La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.

*La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals
perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.*

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.

*A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa
dels autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.*

*Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos)
si necessiteu fotocopiar, escanejar, distribuir o posar a disposició algun
fragment d'aquesta obra (www.cedro.org; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).*

*Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre
o de qualsevol de les seves parts amb el propòsit d'entrenar o alimentar
sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.*

TAULA

CÈLIA RIBA: Uns records de Clementina Arderiu	IX
D. SAM ABRAMS: Bandera d'estiu	XXV
Nota sobre l'edició	XLIII
Nota a l'edició de 2026	XLV

JO ERA EN EL CANT OBRA POÈTICA 1913-1972

Cançons i elegies	3
L'alta llibertat	41
Cant i paraules	97
Sempre i ara	155
És a dir	217
L'esperança, encara	251

SUPLEMENT PRIMER: Poemes inèdits	299
SUPLEMENT SEGON: Poemes primerencs	311

APÈNDIXS: Textos complementaris	329
1. Nota de l'autora al recull de poemes de 1936	331
2. Quatre índexs	332

NOTES ALS POEMES <i>per</i> D. SAM ABRAMS	339
---	-----

ÍNDEXS	383
Índex de títols	385
Índex de primers versos	389
Índex general	393

CANÇONS I ELEGIES
(1913-1916)

Llocu ben alt, vosaltres mos sentits,
el despertar del jo que en mi dormia;
no us desconhorti esdevenir petits
enfront de tan alada senyoria.

La vostra humilitat li farà honor,
aquella que en el fons més us tortura;
el jou serà clement de tal senyor,
car de molt alta llei és sa natura.

Ell nia dintre meu tan dolçament
que per sa gràcia la dolor és partida;
per son voler ma vida indiferent
dins una nova fe s'és redimida,

I tot desig impur serà extingit
per vostra cortesia generosa:
així pel clar triomf de l'esperit
ma carn serà discreta i piadosa.

PARLA L'ÀNIMA

Quan dins el fang hauràs repòs, oh força
d'aquesta carn que m'és, per vil, feixuga,
l'esplèndid món mostrat en prometença
per mon amic el lleu Inexpressable,
serà llavors ma pàtria generosa,
i al foc sagrat que al damunt seu s'abranda
podré —oh goig suprem!— purificar-me.
La terra, lloc de doloroses glòries
i amors mentits, vulgues o no, em governa.
Mon feble drap de vestidura humana
més que elm i escut, és conductor d'ofenses.
Companyes lleus ja deslliurades ara,
oïu mon plany i mon conjur oïu-me:
a mi veniu en alambor divina,
deu-me les mans i que enlairada em vegi
pel vostre esforç a les regions serenes.
Que jo sabré en un càntic dolç lloar-vos
com mai oït dels immortals seria.

Maig 1913

ESPERIT, PER NO DORMIR...

Esperit, quan tu vetllaves
era ric nostre casal;
era ple de sol i d'aire
i amb les guàrdies al portal.

I ara elles són inútils,
que les té preses la son;
i cap hoste no s'acosta,
que tenen llevat el pont.

Esperit, ¿en quina cambra
tan pregona t'ets colgat,
que t'és llevada la joia
i les ganes de combat?

Part de fora, on galejaves,
el món és lluent i blau;
esbatana les finestres
damunt de ta buida pau!

Que la llum entri senyora,
cada raig —so de clarí.
Esperit, per no dormir...
Esperit, ¿on són tes armes
si l'enemic fos aquí?

BEATITUD

La via inconeguda que mena al lleu finir
sense ombra de paüra segueixo pas a pas;
mon seny de tot s'admira i guaita ací i allí:
talment l'infant indòcil que duu la mare al braç.

¿Què hi fa que al lluny tenebres amaguin mon destí
si entorn la pau em crida rient amb clara faç
i fins la molsa humida de vora del camí
més flonja es fa si en ella reposo mon cos las?

Seguda dalt d'un marge, contemplo els vianants,
i presa per les gràcies a flor de llavi errants
tothom que em parla jo amo, d'amor que als ulls floreix;

i me'n sento pagada, perquè si algun em fuig,
més bella amor retrobo amant sens por d'enuig
l'eterna meravella que el curs del sol regeix.

Em plau saber-te prop, Amor mesquí,
perquè ara no temo tes sagetes;
conec ton pas lleuger, ton riure fi
i ta sentor de llirs i violetes.

Em plau a mon entorn veure't teixir
tes malles cada volta més estretes;
miro com sotges, oh pastor roí,
per enriquir d'un nou anyell tes pletes.

De res t'ha de valer la fina adreça
ni de tes passes l'exquisida pressa,
sinó per a quedar-te enquimerat:

¿no veus que ton poder contra mi cessa?
Amor, millor amb mi lliga amistat
i tal com ets combat al meu costat.

ANACREÒNTICA

Entre el fullatge humit
Amor trobí adormit
un dia que a l'atzar
jo entrellaçava roses.
Si goses, si no goses,
veient-lo tan gentil
—¿qui el pensaria vil?—
l'agafo per les ales,
i dins el mar de vi
que un veire m'oferia
tot d'una el submergia;
i el veire, sobreeixint
de la polida vora,
vessava tot alhora
el vi i Amor retut
ran del meu llavi eixut.
Ai las, que d'aquell dia
dins meu no hi ha repòs!
Amor servo reclòs,
mes sento torbadores
extremituds estranyes
i un lleu contacte d'ales
a dins de les entranyes.

SANT JORDI

Avui m'he dit: —¿Per què no cantaria
la glòria de sant Jordi i l'alegria
que ens porta sa vinguda per l'abril?—.
I una veu s'aixecava entre les mil
que canten dintre meu l'himne a la vida:
—Cuiteu, rosers; finiu vostra florida,
que el cavaller sant Jordi ja és aquí!—
Ve tot humit de rou i serení
nit a través; duu flaire catalana
de farigola i herba casolana
i la pols dels camins on ha passat.
A les tendres donzelles duu un amat
—un dolç amat, més bo que no volien—,
a les mares, allò que es prometien,
i al jovencell poruc i decantat
li porta l'ardidesa del combat.

—A tothom portes la lliçó guerrera,
sant galant, sant armat,
que per cimera duus la primavera.

Abril 1914

EN VENIR NOSTRA DONA DE LA MERCÈ

Allavors que el dia mor
poc abans que no solia
i una angúnia és dintre el cor
—ai abril, qui et retindria!—
just quan l'últim raïm d'or
sota el cep ja es desficia,
i ens apar la nostra sort
no tan clara ni tan pia,
Vós veniu, Dona serena,
la més pura i més clement,
per salvar la ciutat plena
i guarir la vostra gent
des del mar a la carena.
I nosaltres, que l'oblit
volgué fer-nos cosa seva,
redrecem el cap ardit
i besem la mà que ens lleva
dol amarg i foll delit.

PASSÀ

Passà. Del seu destí la incerta via
el dugué fins a mi august i gran.
Quan per primera volta apareixia,
digué, meravellat, mon seny infant:
«D'un déu triomfaria
les lleis de saviesa disputant:
que tot en ell devé raó i mesura,
i fins son rostre té
aquella serenor que don l'altura».
I és que no el veia bé.

No veia dins la falsa timidesa
aixecar-se superb son esperit,
ni el foc de la impuresa
llengotejar sota sa pell ardit.
Tost el vegí, però, que ja el traïa
un esperit pervers que es mostrà lleu
entre l'obscura ona d'harmonia
d'aquell parlar tan seu,
i dins l'esguard aquell, que en altres ulls no nia.

Sos ulls, oh quina bella prometença!,
i a un temps —oh damnació!—
atreuen com abís d'amor immensa,
mes tot seguit fan recular de por.

... ..

Encara avui he vist la seva imatge
que tota m'ha astorat.
Passà. Déu guiï son errabundatge
i ens guardi de pecat.

L'OBSTINADA

L'orgull de la victòria contreu son llavi humit,
son tors es dreça encara i és en tensió son pit;
de l'última embranzida, cruel i mesurada,
l'irat fuet tremola a dins la destra alçada.
Ha flagel·lat el rostre d'aquell ardit infant
que, tot encès de joia i al ritme clar d'un cant
prometedor de glòria, se us apareix a voltes,
pren vostres preferències que abans anaven soltes
i dolçament les lliga, fent-vos del goig esclau.
Mes ella, l'obstinada, de pit retort, el frau
pressent, i cada volta que el lleu infant la cerca
vestint nova disfressa, la troba tan enterca
que creu invulnerable l'estança del seu cor:
oh pobre cor que et migres dins la fredor de mort
d'aquesta carn que et volta!

Ta llum, Senyor!, que cega i astorada
l'ànima va, i tot la crida a engany;
obri's per ella, fet enrera el dany
d'un món obscur, la veritat callada.

Són tantes, ai!, les enganyoses vies
i les cruïlles d'aquest bell jardí,
que cal ta llum per a arribar a la fi
i per endevinar en quina sies.

Fes-li, Senyor, la prolongada nota
i clara oir de ton comandament;
del goig d'haver-te oït, fini el lament
de l'humanal voler que vil l'assota.

Que ella, venint a Tu —oh l'ardidesa
que don ta fe!—, un nou delit haurà,
i constantment, sia alterós o pla,
beneirà el camí on l'hauràs mesa.

EL MOT

No me'l digueu, Amic, el mot no dit:
guaitant de vostres ulls per les clivelles
deixeu-me'l recercar dins vostre pit
tal com dins ell lenta amistat l'ha escrit.

Oh lleus i gràcils lletres, com sou belles
dant-vos les mans! Ni l'or ni les estrelles
fulguren com vosaltres vora el cor
on impera la flama que no mor!

No vulgueu elevar-vos fins al llavi,
que l'aire allí té la fredor d'un glavi
i us occiria, encar que abrigallat
fos vostre cos per un mantell brodat
sobre trama immortal de poesia.

Resteu. No ha de mancar-vos companyia;
com sé que cosa meva us és plaent,
a vosaltres vindrà mon pensament
—tothora que d'esforç es vegi lliure—
mentre perduri en mi la fe de viure.

Per tal com vostre mot m'és conegut
cal ésser estrany, Amic, al foll traüt.

¿Què et torba, que tremoles com un bri,
oh ànima mesquina?
¿Com has perdut ton riure clar d'ahir,
tu que et vanaves de seguir la fina
lleï de govern que a judicar ens mena
vanes les lluites de l'estat futur?
¿Qui ha interromput aquella bella trena,
enc que insegura, de ton viure obscur?

—Confonen mon orgull tes ralleries,
oh mon vell Seny amic!
Però m'és dit el que ni tu sabies:
estol de cosa nova són els dies
a ser, i aterradors del bé antic:
—¿qui en venceria la carrera folla?
Així d'allò que m'era car ahir
sóc allunyada, tant, que avui em colla
fins el record de mon passat camí.
Dur és l'avui, car, oblidant la clara
joia de viure que en el moment riu,
fito l'esguard enllà, pensós encara,
per destriar el llunyà paratge ombriu.

Perquè és ombriu, amat i lluny de mi,
sóc tota tremolosa com un bri.

A L'ESPERANÇA

Oh Esperança matinera
i jocunda a l'esperit!
Tu que fas la dolor enrera
i et decantes al sentit,
repetint el mot ja dit
enllaçat al mot «Espera»;
tu que esguardes fit a fit
i esvaeixes el neguit
de la llarga carretera,
i ens allunyes el convit
de la pàl·lida hostalera
que propícia allà ens espera
en el terme migpartit
d'ara és dia — ara és nit;
tu que tens la cabellera
de maragdes, i el vestit,
i de verd has colorit
l'herba del meu prat lleugera,
fes-me eterna dins el pit
l'alta estrofa volandera,
amb la deixa de neguit
de cercar el mot no dit.
Si tu em fossis mainadera!;
d'ençà que Amor m'ha colpít,
caminar sola m'esvera:
sóc l'infant emperesit
que resta sempre endarrera,
fins que tu l'has acollit
a l'escalf suau del pit.



Oh Esperança!, si és escrit,
vine, o vés-te'n ben lleugera.

17-X-1913